



Verfmolen De Kat

In 1959 bouwde molenmaker G. Husslage bovenstuk en binnenwerk van verfmolen De Duijager op het onderstuk van oliemolen De Kat.

Twee oude molenrestanten die dateerden uit ca. 1780 begonnen een nieuw leven als verfmolen De Kat. Sedert een tiental jaren is de productie en verkoop van antieke verf- en kleurstoffen hervat.



Deze molen is waarschijnlijk de laatst overgebleven windverfmolen ter wereld. Hier is samengebracht wat ooit met 55 verfmolens begon onder beroemde namen als Pieter Schoen, Storm, Van Bentum en Kluyver, Heyme Vis, Kuypers, Pieter Latenstein Pz., Avis en andere. Zij gaven kleur aan ons verleden.

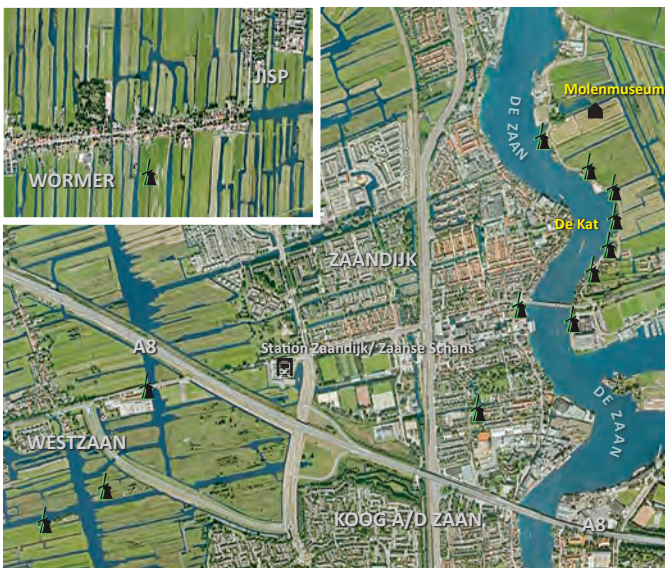


DE ZAANSCH E MOLEN

Van de bijna 1.000 windmolens, die de Zaanstreek tot het oudste industriegebied ter wereld maakten, waren er rond 1920 amper twintig over.

Om deze voor het nageslacht te bewaren werd op 17 maart 1925 Vereniging De Zaanse Molen opgericht, die nu dertien industriemolens bezit, in optimale staat houdt en regelmatig laat draaien.

Daarnaast stichtte deze Vereniging in 1928 een uniek, zeer bezienswaardig Molenmuseum, waarin u alles over de werking en geschiedenis van (industrie)molens aan de weet kunt komen en waarin regelmatig wisselexposities worden gehouden. Zie ook op internet: www.zaanschemolen.nl



Voor alle inlichtingen over onze molens en molenmuseum, openingstijden, groepsbezoek en entreegelden:

www.zaanschemolen.nl

Verfmolen De Kat

Kalverringdijk 29, Zaanse Schans, 1509 BT Zaandam
Tel.: +31 (0)75 6210477, E-mail: info@verfmolendekat.com



DE KAT

Verfmolen
aan de Kalverringdijk, Zaanse Schans
te Zaandam

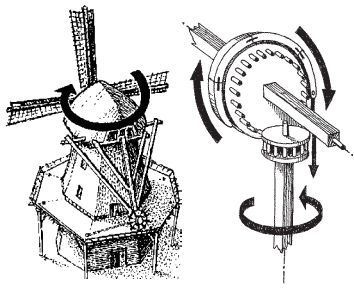
Anno 1782

*Hartelijk welkom op De Kat!
U bezoekt deze molen op eigen risico.
U helpt ons bijzonder door niet te roken,
niet over afzettingen te stappen
en geen riet uit te trekken.
Dank voor uw medewerking!*



DE ZAANSCH E MOLEN

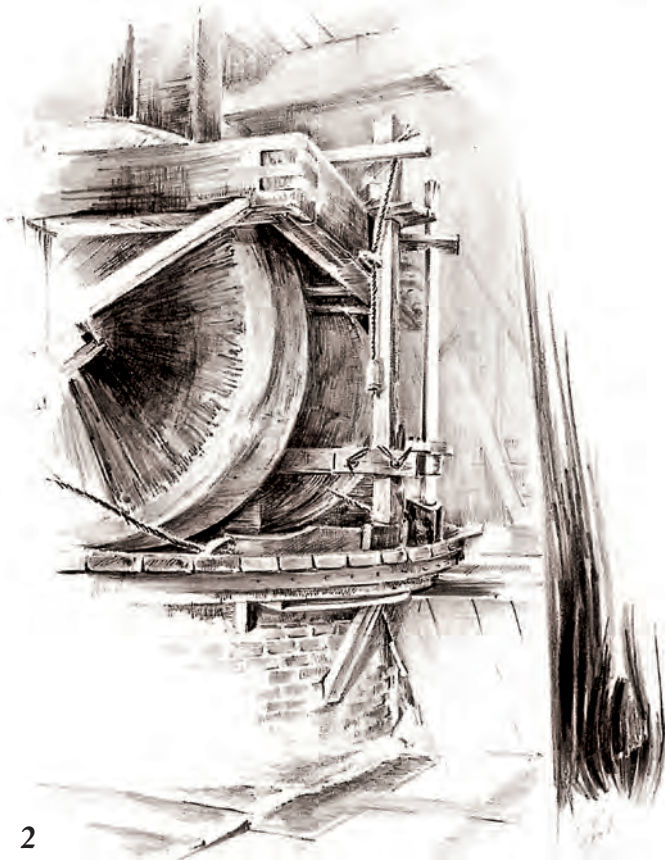




Deze molen is een bovenkruier: alleen de kap met de wieken wordt in de wind gezet door middel van het kruirad onderaan de staartbalk. De draaiende horizontale beweging van de wieken wordt door het bovenwiel en de bovenbonkelaar omgezet in een verticale roterende beweging voor aandrijving van de werktuigen onderin de molen.
Om het bovenwiel zit de vang, een houten rem, waarmee de molen stilgezet kan worden.

Verfmolens gaven kleur aan het leven

Tekeningen: Hinne Terpstra



2



1

De Zaan

Het begin van dit verhaal ligt buiten, hier vlak om de hoek! Daar is de rivier De Zaan, waarlangs rond 1600 door handel en visvangst rijk geworden Zaanlanders hun eerste windmolens bouwden. Eerst werd de wind gebruikt om droge voeten te krijgen, daarna om er een compleet industriegebied mee te maken. Gerst, rijst, papier, hout, spijsolie, mosterd, tabak, hennep en nog veel meer werd verwerkt in 1.000 Zaanse windmolens. Vanaf 1850 namen roetbrakende stoommachines het molenwerk over. Slechts 13 molens bleven over als monumenten van bedrijf en techniek.

De wind

De wind is een nogal wispelturige energiebron, die onze molen doet werken (of soms stilstaan). Dit alles echter niet zonder de molenaar, die met de 15 ton zware kap het wiekenkruis op de wind richt. Ook regelt hij de snelheid van de molen met zeilen en borden.



3

De kleur

De kleur, of beter de kleurstof, is het product van deze molen!

Tropische verfhoutsoorten werden vanaf 1600 op grote schaal ingevoerd om kledingstoffen te kleuren. De zware stukken verfhout werden in de grote kuip met beitels (de kapperij; tekening no. 1) tot spanen gehakt. De snippers werden daarna door rollende kantstenen van 5000 à 7000 kg (tekening no. 2) tot poeder gemalen en later gezeefd in een draaiende trommel (de buul). Ze werden verpakt in balen of vaten (tekening no. 3) bij de klant afgeleverd.

Vlak voor 1700 kregen de molens bovendien aardverven, krijt en slijppoeders te verwerken. De uit groeven afkomstige natte stenen moesten eerst in pakhuizen drogen (tekening no. 4).

Verf ontstond als schilders de verfpoeders in, bijvoorbeeld, lijnolie wreven.



4